

ĢENERĀLADVOKĀTA JANA MAZAKA [JĀN MAZĀK]
SECINĀJUMI,
sniegti 2010. gada 18. maijā¹

1. Šajā lietā Tiesa pirmoreiz ir aicināta lemt par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra Direktīvu 2006/123/EK par pakalpojumiem iekšējā tirgū².

2. *Conseil d'État* [Valsts Padomes] (Francija) uzdotsis prejudiciālais jautājums attiecas uz reglamentēto profesiju locekļu, šajā gadījumā — grāmatvedības ekspertu, brīvību sniegt komerciālus paziņojumus, kas ir reglamentēta Direktīvas 2006/123 24. pantā. Šis jautājums ir formulēts šādi:

“Vai ar [...] Direktīvu 2006/123 [...] attiecībā uz tajā minētajām reglamentētajām profesijām ir paredzēts aizliegt ikvienu vispārīgu aizliegumu neatkarīgi no attiecīgās komercprakses formas, vai arī tajā dalībvalstīm ir dota iespēja saglabāt vispārīgus aizliegumus attiecībā uz atsevišķiem komercprakses veidiem, piemēram, sliekšņa darījumiem?”

3. Iesniedzējtiesa uzskata, ka Tiesas atbilde uz tās jautājumu ir vajadzīga, lai varētu lemt par prasības pieteikumu, ko ir iesniegusi *Société fiduciaire nationale d'expertise comptable* [Valsts sertificētu grāmatvežu audita sabiedrība] (turpmāk tekstā — “*Société fiduciaire*”) un kurā ir lūgts atcelt 2007. gada 27. septembra Dekrētu Nr. 2007-1387 par grāmatvedības ekspertu ētikas kodeksu tiktāl, ciktāl tajā ir aizliegti sliekšņa darījumi. Direktīvas 2006/123 un it īpaši tās 24. panta pārkāpums ir viens no atcelšanas pamatiem, ko iesniedzējtiesā minējusi *Société fiduciaire*³.

4. Tiesā rakstveida apsvērumus iesniedza *Société fiduciaire*, Francijas, Kipras un Nīderlandes valdības, kā arī Eiropas Kopienu Komisija. Tiesas sēde notika 2010. gada 23. martā, piedaloties *Société fiduciaire* pilnvarotajiem pārstāvjiem, Francijas un Nīderlandes valdību pārstāvjiem, kā arī Komisijas pārstāvjiem.

³ — *Société fiduciaire* ir izvirzījusi arī pamatu, kas ir pamatots ar to, ka nav ievērota Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 8. jūnija Direktīva 2000/31/EK par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, it īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (“Direktīva par elektronisko tirdzniecību”, OV L 178, 1. lpp.). Tomēr Tiesai uzdotsis prejudiciālais jautājums neattiecas uz šo lietas aspektu. No iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka tiesnesis *a quo* uzskata, ka atbilde uz šo pamatu ir atkarīga no atbildes, ko Tiesa sniegs uz tai uzdoto jautājumu.

1 — Oriģinālvaloda — franču.

2 — OV L 376, 36. lpp.

5. Uz uzdoto jautājumu piedāvātās atbildes var iedalīt divās grupās. Pirmajā grupā ietilpst atbildes, ko piedāvājusi *Société fiduciaire*, Nīderlandes valdība, kā arī Komisija. Tās piedāvā atbildēt, ka ar Direktīvas 2006/123 24. panta 1. punktu attiecībā uz tajā reglamentētajām profesijām tiek aizliegts jebkāds absolūts atsevišķa komerciāla paziņojumu veida aizliegums un līdz ar to arī tāds aizliegums, kāds tiek aplūkots pamata lietā, proti, sliekšņa darījumu aizliegums.

6. Otrajā piedāvāto atbilžu grupā ietilpst Francijas un Kīpras valdību atbildes. Tās uzskata, ka minētais Direktīvas 2006/123 noteikums principā pieļauj valsts tiesisko regulējumu, kas attiecībā uz reglamentētajām profesijām aizliedz sliekšņa darījumus.

8. Direktīvas 2006/123 otrais apsvērums ir formulēts šādi:

“Konkurētspējīgs pakalpojumu tirgus ir svarīgs, lai veicinātu Eiropas Savienības ekonomikas izaugsmi un radītu darbavietas. Pašlaik daudzi šķēršļi iekšējā tirgū neļauj pakalpojumu sniedzējiem, īpaši mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), paplašināt darbību ārpus savu valstu robežām un pilnīgi izmantot visas iekšējā tirgus priekšrocības. Tādējādi pasaules līmenī Eiropas Savienības pakalpojumu sniedzēju konkurētspēja samazinās. Brīvs tirgus, kas liek dalībvalstīm atcelt ierobežojumus pārrobežu pakalpojumu sniegšanai, tajā pašā laikā palielinot pārskatāmību un informāciju patērētājiem, sniegtu patērētājiem plašāku izvēli un labākus pakalpojumus par zemākām cenām.”

Atbilstošās tiesību normas

9. Direktīvas 2006/123 piektajā apsvērumā ir noteikts:

Direktīva 2006/123

7. Direktīva 2006/123 tika pieņemta, pamatojoties uz EKL 47. panta 2. punkta pirmo un trešo teikumu, kā arī EKL 55. pantu.

“Tādēļ ir jālikvidē šķēršļi pakalpojumu sniedzēju brīvībai veikt uzņēmējdarbību dalībvalstīs un šķēršļi pakalpojumu brīvai aprītei starp dalībvalstīm, kā arī jāgarantē pakalpojumu saņēmējiem un pakalpojumu sniedzējiem tiesiskā drošība, kas vajadzīga šo divu [EK] līgumā paredzēto pamatbrīvību īstenošanai praksē. [..]”

10. Direktīvas 2006/123 septītajā apsvērumā ir precizēts:

“Ar šo direktīvu izveido vispārēju tiesisku pamatu, kas attiecas uz plašu pakalpojumu klāstu, ņemot vērā katra darbības veida vai profesijas un tās reglamentējošās sistēmas īpatnības. [...]”

11. Saskaņā ar Direktīvas 2006/123 simto apsvērumu:

“Ir jālikvidē absolūtie aizliegumi reglamentēto profesiju komerciāliem paziņojumiem, nevis atceļot aizliegumus attiecībā uz komerciāla paziņojuma saturu, bet gan atceļot tos aizliegumus, kuri vispārējā veidā un konkrētai profesijai aizliedz vienu vai vairākas komerciālo paziņojumu formas, piemēram, jebkādas reklāmas aizliegumu vienā vai vairākos konkrētos plašsaziņas līdzekļos. Attiecībā uz komerciālo paziņojumu saturu un metodēm profesiju pārstāvji ir jānudina saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem izstrādāt Kopienas līmeņa ētikas kodeksus.”

12. Direktīvas 2006/123 4. pantā ir definēti galvenie direktīvas jēdzieni. Šajā lietā nozīme ir divām definīcijām: “reglamentētas profesijas” jēdziena un “komerciāla paziņojuma” jēdziena definīcijai.

13. Reglamentētās profesijas ir definētas Direktīvas 2006/123 4. panta 11. punktā ar atsauci uz Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 7. septembra Direktīvu 2005/36/EK par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu⁴, konkrētāk, uz tās 3. panta 1. punkta a) apakšpunktu. Saskaņā ar šo tiesību normu “reglamentēta profesija” ir:

“profesionāla darbība vai profesionālu darbību kopums, uz kuras sākšanu, veikšanu vai veikšanu kādā noteiktā veidā tieši vai netieši attiecas normatīvos vai administratīvos aktos paredzēta prasība par īpašas profesionālās kvalifikācijas esamību; jo īpaši par veikšanas veidu uzskata tāda profesionālā nosaukuma lietošanu, kuru normatīvie vai administratīvie akti atļauj lietot vienīgi personām ar noteiktu profesionālo kvalifikāciju. [...]”

14. Direktīvas 2006/123 4. panta 12. punktā “komerciāla paziņojuma” jēdziens ir definēts šādi:

“jebkāda veida paziņojums ar nolūku tieši vai netieši popularizēt kāda uzņēmuma, organizācijas vai personas, kas veic komerciālu vai rūpniecisku darbību vai nodarbojas ar amatniecību vai reglamentētu profesiju, preces,

4 — OV L 255, 22. lpp.

pakalpojumus vai tēlu. Turpmāk minētais pats par sevi nav komerciāls paziņojums:

a) informācija, kas dod iespēju tieši piekļūt uzņēmuma, organizācijas vai personas darbībai, tostarp jo īpaši domēna vārds vai elektroniskā pasta adrese;

b) tādi paziņojumi attiecībā uz uzņēmuma, organizācijas vai personas precēm, pakalpojumiem vai tēlu, kuri apkopoti neatkarīgi, jo īpaši, ja tos sniedz bez atlīdzības.”

15. Direktīvas 2006/123 24. pantā ar virsrakstu “Komerčiālie paziņojumi, ko sniedz reglamentētās profesijas”, kas ietilpst minētās direktīvas V nodaļā ar virsrakstu “Pakalpojumu kvalitāte”, ir noteikts:

“1. Dalibvalstis atceļ visus reglamentēto profesiju sniegtu komerciālo paziņojumu aizliegumus.

2. Dalibvalstis nodrošina, ka reglamentēto profesiju veiktie komerciālie paziņojumi atbilst profesionālajiem noteikumiem un ir saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem, jo īpaši tiem, kas attiecas uz profesijas neatkarību, cieņu un godprātību, kā arī [profesionālo] noslēpumu, tādā veidā, kas ir atbilstīgs katras profesijas specifiskajam raksturam.

Profesionālie noteikumi par komerciālajiem paziņojumiem ir nediskriminējoši, pamatoti ar sevišķi svarīgu iemeslu saistībā ar sabiedrības interesēm un samērīgi.”

16. Saskaņā ar Direktīvas 2006/123 44. panta 1. punktu termiņš minētās direktīvas transponēšanai beidzās 2009. gada 28. decembrī.

Valsts tiesiskais regulējums

17. Grāmatvedības ekspertu ētikas kodekss (turpmāk tekstā — “Ētikas kodekss”) ir iekļauts Dekrēta Nr. 2007-1387 pielikumā.

18. Minētā Ētikas kodeksa 12. pantā ir noteikts:

“I. 1. pantā minētās personas nedrīkst veikt nekādus nelūgtus sliekšņa darījumus, lai piedāvātu savus pakalpojumus trešām personām. To dalība kolokvijos, semināros vai citos universitātes vai zinātniskos pasākumos ir atļauta, ja tās šajā nolūkā neveic darbības, kas ir pielīdzināmas sliekšņa darījumiem.

II. Reklamēšanas darbība 1. pantā minētajām personām ir atļauta tad, ja tās sniedz sabiedrībai lietderīgu informāciju. Lidzekļi,

kas tiek izmantoti šajā nolūkā, tiek pielietoti diskrēti un tādā veidā, lai neapdraudētu profesijas neatkarību, cieņu un godprātību, kā arī noteikumus par profesionālo noslēpumu un lojalitāti pret klientiem un pārējiem profesijas locekļiem. Kad tās ar savu profesionālo darbību iepazīstina trešās personas, neatkarīgi no izmantotajiem līdzekļiem 1. pantā minētās personas nedrīkst izmantot nekādu tādu izteiksmes veidu, kas varētu apdraudēt viņu veicamo uzdevumu cienājamo raksturu vai profesijas tēlu. Šie, kā arī visi citi paziņojumu veidi ir pieļaujami tikai tad, ja to izpaušmes veids ir piedienīgs un diskrēts, ja to saturs nav neprecīzs, nevar maldināt sabiedrību un tajos nav nekādu salīdzinošu elementu.”

19. Ētikas kodekss stājās spēkā 2007. gada 1. decembrī saskaņā ar Dekrēta Nr. 2007-1387 3. pantā paredzēto kārtību.

Vērtējums

20. Pirms tiek izskatīts prejudiciālais jautājums, es vēlētos paust divus apsvērumus par faktu, ko Francijas valdība aplūkoja savos rakstveida apsvērumos, ka Dekrēts Nr. 2007-1387 tika pieņemts pēc Direktīvas 2006/123

stāšanās spēkā, bet pirms tās transponēšanai noteiktā termiņa beigām un ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu tika iesniegts pirms šī paša datuma.

21. Pirmkārt, es gribētu atsaukties uz savu nostāju lietā C-357/09 PPU *Kadzoev*⁵, kurā es izskatīju jautājumu par prejudiciālo jautājumu pieņemamību, ja tie attiecas uz direktīvu, kuras transponēšanai paredzētais termiņš vēl nav beidzies. Pamatojoties uz tajā minēto judikatūru, es nonācu pie secinājuma, ka šis apstāklis pats par sevi nevar būt šķērslis prejudiciālo jautājumu pieņemamībai.

22. Otrkārt, es gribētu atgādināt, ka no iesniedzējtiesas lēmuma skaidri izriet, ka pati iesniedzējtiesa ir pamatojusies uz to, ka Dekrētā Nr. 2007-1387 paredzētais sliekšņa darījumu aizliegums, ja tas būtu jāuzskata par tādu, kas ir pretrunā Direktīvas 2006/123 24. pantam, būtiski apdraudētu tās izpildi.

23. Tagad es sāksu izskatīt prejudiciālo jautājumu, ar kuru Tiesa būtībā ir aicināta noteikt apmēru Direktīvas 2006/123 24. panta

5 — Nostāja tika pausta 2009. gada 10. novembrī, 28.–47. punkts.

1. punktā paredzētajam pienākumam “atcelt visus [absolūtos] reglamentēto profesiju sniegtu komerciālu paziņojumu aizliegumus”.

24. Pašā prejudiciālajā jautājumā iesniedzējtiesa ir paredzējusi divas pieejas minētā pienākuma interpretācijai. Saskaņā ar pirmo pieeju pienākums atcelt visus absolūtos aizliegumus attiecas uz visiem jebkāda veida absolūtiem komerciālu paziņojumu aizliegumiem. Saskaņā ar otro pieeju minētais pienākums attiecas tikai uz absolūtu jebkādu komerciālu paziņojumu aizliegumu⁶, kas nozīmē, ka dalībvalstis saglabā iespēju saglabāt absolūtus aizliegumus attiecībā uz atsevišķiem komerciālu paziņojumu veidiem.

25. Es uzskatu, ka gramatiskā Direktīvas 2006/123 24. panta interpretācija neļauj atbildēt uz prejudiciālo jautājumu, jo tā nesniedz neapstrīdamu secinājumu.

26. Daudzskaitļa izmantošana frāzē “absolūti aizliegumi” vienskaitļa vietā var likt izdarīt divus pretējus secinājumus, no kuriem ne viens, ne otrs nebūt nav nepamatoti.

6 — Attiecībā uz reglamentētajām profesijām šādam aizliegumam nebija izņēmuma raksturs. Tādējādi Francijas tiesiskajā regulējumā par grāmatvedības ekspertiem pirms Dekrēta Nr. 2007-1387 pieņemšanas būtībā bija iekļauts absolūts jebkādu komerciālu paziņojumu aizliegums.

27. No pirmā secinājuma, ko atbalsta Komisija, izriet, ka Kopienu likumdevējam bija nodoms atcelt ne tikai absolūtu jebkādu komerciālu paziņojumu aizliegumu, bet arī absolūtus atsevišķu komerciālu paziņojumu veidu aizliegumus.

28. Saskaņā ar otro secinājumu, ko ir izdarījusi Francijas valdība, pat ja Kopienu likumdevējs atsaucas uz “absolūtiem aizliegumiem”, runa ir tikai par absolūtu jebkādu komerciālu paziņojumu aizliegumu attiecībā uz reglamentētajām profesijām, jo lielākajā daļā dalībvalstu līdz pat šim brīdim nepastāvēja viens absolūts aizliegums, kas būtu spēkā attiecībā uz visām reglamentētajām profesijām, bet tik daudz absolūtu aizliegumu, cik attiecīgo profesiju.

29. Ņemot vērā Direktīvas 2006/123 24. panta gramatiskās interpretācijas nepietiekamību, ir svarīgi pievērsties šīs direktīvas mērķim un 24. panta vietai Direktīvas 2006/123 struktūrā.

30. Attiecībā uz Direktīvas 2006/123 mērķi, pamatojoties uz otro un piekto apsvērumu, ir jāsecina, ka mērķis ir atcelt šķēršļus divām Līgumā paredzētām pamatbrīvībām,

proti, brīvībai veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu brīvai aprītei. Tādējādi Direktīva 2006/123 sekmē iekšējā tirgus izveidi.

31. Attiecībā uz Direktīvas 2006/123 struktūru ir jāatgādina, ka tās 24. pants, uz kuru ir vērsta manas pārdomas, ietilpst tās V nodaļā ar virsrakstu “Pakalpojumu kvalitāte”. Manuprāt, tikpat kā nav apstrīdams, ka šī nodaļa kopumā — un īpaši 24. pants — galvenokārt ir vērsta uz patērētāju interešu aizsardzību. No 24. panta izvietojuma Direktīvā 2006/123 izriet, ka minētā panta mērķis ir sekmēt reglamentēto profesiju sniegto pakalpojumu augstāku kvalitāti iekšējā tirgū.

32. Ņemot vērā 24. panta saturu, varētu rasties jautājums, kā komerciālo paziņojumu tiesiskais regulējums var sekmēt reglamentēto profesiju sniegto pakalpojumu augstāku kvalitāti iekšējā tirgū.

33. Es apzinos, ka, Ņemot vērā 24. panta saturu, tam nav tiešas ietekmes uz attiecīgo pakalpojumu kvalitāti. Tomēr tā pareiza interpretācija un piemērošana ir obligāts priekšnosacījums kvalitatīva pakalpojuma sniegšanai, īpaši reglamentēto profesiju

jomā⁷, jo šī ir joma, kurā informācijas asimetrijas problēma, kas objektīvi pastāv starp pakalpojuma sniedzēju un saņēmēju, ir visredzamākā.

34. Dažādus komerciālo paziņojumu veidus būtībā veido ziņu un informācijas nodošana potenciālajiem klientiem, proti, potenciālajiem sniegto pakalpojumu saņēmējiem.

35. Pirms Direktīvas 2006/123 pieņemšanas reglamentētajām profesijām raksturīgās īpatnības, ko ģenerālvokāts Džeikobss [*Jacobs*] ir aprakstījis savos 2000. gada 23. martā sniegtajos secinājumos apvienotajās lietās *Pavlov* u.c.⁸, vispārīgi tika pieļautas kā iespējamie iemesli reglamentētu profesiju sniegtam komerciālu paziņojumu aizliegumam⁹.

7 — Reglamentēto profesiju sniegto pakalpojumu kvalitātes nozīmi ģenerālvokāts Ležē [*Léger*] ir aprakstījis savos secinājumos, kas 2001. gada 10. jūlijā sniegti lietā *Arduino* (2002. gada 19. februāra spriedums lietā *C-35/99, Recueil*, I-1529. lpp., 112. punkts). Ģenerālvokāta Ležē komentāri ar laiku nav zaudējuši savu nozīmi.

8 — 2000. gada 12. septembra spriedums apvienotajās lietās no *C-180/98* līdz *C-184/98 (Recueil, I-6451. lpp.)*. Šajā sakarā nav īpašas nozīmes tam, ka minētais apraksts tika veikts konkurences tiesību aspektā.

9 — Vēl 2008. gadā, proti, pēc Direktīvas 2006/123 stāšanās spēkā Tiesa pieļāva tiesisko regulējumu, kas aizliedz ikvienam un it īpaši zobārstniecības pakalpojumu sniedzējiem brīvās profesijas vai zobārstniecības kabineta darbības ietvaros izmantot jebkāda veida reklāmu zobārstniecības pakalpojumu jomā (2008. gada 13. marta spriedums lietā *C-446/05 Doulamis*, Krājums, I-1377. lpp.). Ir skaidrs, ka Tiesa būtībā ir lēmusi tikai par EKL 81. pantu. Jautājumu par attiecīgā tiesiskā regulējuma saderību ar pakalpojumu sniegšanas brīvību Tiesa minētajā lietā neizskatīja.

36. Ņemot vērā, ka ar Direktīvas 2006/123 24. panta 1. punktu dalībvalstīm tiek uzlikts pienākums atcelt visus absolūtos reglamentēto profesiju sniegto komerciālo paziņojumu aizliegumus, šķiet, ka minētajā direktīvā ievērotā pieeja mainīja šo pieeju. Tomēr, vai ir jāatzīst, ka reglamentēto profesiju sniegtajiem pakalpojumiem piemītošās īpatnības vairs nerada vajadzību pēc tādu komerciālo paziņojumu tiesiskā regulējuma, kas atšķirtos no tā, kurš ir piemērojams citiem pakalpojumiem?

37. Ņemot vērā Direktīvas 2006/123 24. panta 2. punktu, atbildei uz šādu jautājumu ir jābūt noliedzošai. Minētā tiesību norma paredz, ka dalībvalstīm ir jānodrošina, ka reglamentēto profesiju veiktie komerciālie paziņojumi atbilst profesionālajiem noteikumiem un ir saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, kas īpaši attiecas uz profesijas neatkarību, cieņu un godprātību, kā arī profesionālo noslēpumu, tādā veidā, kas ir atbilstīgs katras profesijas specifiskajam raksturam. Saskaņā ar Direktīvas 2006/123 simto apsvērumu tas nozīmē, ka dalībvalstīm ir tiesības saglabāt aizliegumus, kas attiecas uz komerciālo paziņojumu saturu un izdarīšanas kārtību.

38. Direktīvas 2006/123 24. panta 1. un 2. punktā iekļautie noteikumi nav savā starpā saistīti kā princips, šajā gadījumā — visu absolūto reglamentēto profesiju veikto komerciālo paziņojumu aizliegumu atcelšana, un izņēmums no šī principa. 2. punkta noteikumi, tieši pretēji, papildina 1. punktā noteikto principu. Tādējādi absolūti aizliegumi, kas attiecas uz reglamentēto profesiju veiktajiem

komerciālajiem paziņojumiem, ir izslēgti, neaizliedzot tomēr dalībvalstīm noteikt aizliegumus, kuri attiecas uz komerciāla paziņojuma saturu.

39. Uzskatu, ka iepriekš izklāstītie apsvērumi, šķiet, norāda, ka Kapienu likumdevējs drīzāk bija paredzējis atcelt visus absolūtos atsevišķa komerciāla paziņojuma veida aizliegumus, nevis tikai absolūtu visu komerciālu paziņojumu aizliegumu attiecībā uz reglamentētajām profesijām. Šādu 24. panta interpretāciju varētu apstiprināt Direktīvas 2006/123 simtais apsvēruma, saskaņā ar kuru absolūtu komerciālo paziņojumu aizliegumu atcelšana attiecībā uz reglamentētajām procedūrām attiecas nevis uz aizliegumiem, kas saistīti ar komerciāla paziņojuma saturu, bet uz aizliegumiem, kas vispārīgi un attiecībā uz konkrētu profesiju aizliedz vienu vai vairākus komerciālu paziņojumu veidus.

40. Šāds secinājums tomēr pilnībā neatrisina prejudiciālajā jautājumā izvirzīto problēmu.

41. Ņemot vērā “sliekšņa darījuma” jēdziena satura neskaidro raksturu, ir jānoskaidro, vai runa ir par pietiekami autonomu komerciāla paziņojuma veidu (kas nozīmē, ka tā

aizliegums nav saderīgs ar prasību, kura izriet no Direktīvas 2006/123 24. panta 1. punkta, kas interpretēts saskaņā ar iepriekš izklāstīto), vai arī runa ir tikai par vienu specifisku reklāmas īstenošanas veidu (“kārtību”) kā komerciāla paziņojuma veidu.

b) tādi paziņojumi attiecībā uz uzņēmuma, organizācijas vai personas precēm, pakalpojumiem vai tēlu, kuri apkopoti neatkarīgi, jo īpaši, ja tos sniedz bez atlīdzības.”

42. Direktīvā 2006/123 ir tikai vispārīga “komerciāla paziņojuma” definīcija, nepaskaidrojot tā dažādās formas vai nesniedzot tā piemērus. Minētās direktīvas 4. panta 12. punktā šis jēdziens ir definēts divos veidos: pirmkārt, pozitīvā veidā (kas attiecas uz “komerciāla paziņojuma” jēdzienu), otrkārt, negatīvā veidā (kas neattiecas uz minēto jēdzienu). Pozitīvā veidā komerciāls paziņojums ir “jebkāda veida paziņojums ar nolūku tieši vai netieši popularizēt kāda uzņēmuma, organizācijas vai personas, kas veic komerciālu vai rūpniecisku darbību vai nodarbojas ar amatniecību vai reglamentētu profesiju, preces, pakalpojumus vai tēlu”. Negatīvā veidā šādi elementi paši par sevi neattiecas uz “komerciāla paziņojuma” jēdzienu:

“a) informācija, kas dod iespēju tieši piekļūt uzņēmuma, organizācijas vai personas darbībai, tostarp jo īpaši domēna vārds vai elektroniskā pasta adrese,

43. Kā jau es to minēju, runa ir par ļoti vispārīgu definīciju, bet vienlaikus ir jāatzīst, ka šī definīcija ir pietiekami elastīga, lai nerastos problēmas komunikāciju nozares ātrās attīstības dēļ.

44. Ne tikai Direktīvā 2006/123, bet arī Savienības tiesībās nav nevienas “sliekšņa darījuma” jēdziena legālas definīcijas. Turklāt tā saturs var atšķirties dažādu dalībvalstu tiesību sistēmās. Attiecībā uz Ētikas kodeksu, kas ir pamata prāvas priekšmets, ar sliekšņa darījumu tā 12. pantā noteiktā aizlieguma nozīmē saprot grāmatvedības eksperta sazināšanos ar trešo personu, kas to nav lūgusi, lai tai piedāvātu savus pakalpojumus.

45. Manuprāt, “sliekšņa darījuma” jēdziena saturu varētu noteikt, atsaucoties uz trim elementiem. Divi no tiem būtībā atbilst Francijas valdības izklāstītajiem elementiem. Pirmkārt, runa ir par kustības elementu, ko veido reglamentētās profesijas pārstāvja tieša un personiska sazināšanās ar trešo personu, kas nav to lūgusi, un, otrkārt, par satura elementu, ko veido komerciāla paziņojuma piegāde. Tomēr runa nevar būt par jebkuru komerciālu

paziņojumu, bet gan tikai par tādu paziņojumu, kas pārsniedz tās informācijas robežas, kas saistīta ar attiecīgās reglamentētās profesijas locekļa, kurš piedāvā savus pakalpojumus, darbību. Trešais elements attiecas uz minētā komerciālā paziņojuma adresāta noskaidrošanu.

46. Ar šo definīciju tiek noliegta sliekšņa darījumu īstenošana ar atsevišķu plašsaziņas līdzekļu, piemēram, televīzijas, radio vai preses, starpniecību. Šādā gadījumā nepastāv komerciāla paziņojuma adresāta noskaidrošanas elements. Savukārt telefons, pasts vai elektroniskais pasts ir tipiski sliekšņa darījumu instrumenti¹⁰.

47. Divi elementi man liek domāt, ka Savienības tiesībās sliekšņa darījums netiek uzskatīts par īpašu komerciāla paziņojuma veidu, bet tikai par specifisku reklāmas īstenošanas veidu kā komerciāla paziņojuma veidu.

10 — Attiecībā uz sliekšņa darījumiem pa elektronisko pastu es atgādinu, ka Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 12. jūlija Direktīvas 2002/58/EK par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (Direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju, OV L 201, 37. lpp.) 13. panta 1. punktā atļauja izmantot elektronisko pastu tiešas tirgus izpētes nolūkā ir atkarīga no iepriekšējās abonementu piekrišanas.

48. Pirmkārt, ir jāatsaucas uz Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 6. novembra Direktīvu 2001/83/EK par Kopienas kodeksu, kas attiecas uz cilvēkiem paredzētām zālēm¹¹, kuras 86. panta 1. punktā “zāļu reklāma” ir definēta kā “jebkāda veida informācijas izplatīšana, apstaigājot klientus, aģitējot vai pamudinot viņus, nolūkā veicināt zāļu parakstīšanu, piegādi, tirdzniecību vai patērēšanu”. Minētajā tiesību normā neizsmeljoši ir uzskaitīti arī reklāmas veidi, kuru vidū ir arī prakse, kas atbilst manai sliekšņa darījuma definīcijai. Piemēram, runa ir par zāļu reklamēšanu personām, kas ir kvalificētas tās parakstīt vai piegādāt, vai zāļu izplatītāju vizītiem pie personām, kas ir kvalificētas parakstīt zāles vai tās piegādāt.

49. Otrkārt, man ir jācītē Tiesas spriedums lietā *Alpine Investments*¹². Minētā sprieduma 28. punktā Tiesa ir norādījusi, ka sliekšņa darījums pa telefonu ir “ātra un tieša reklāmas un saziņas metode”.

50. Ņemot vērā manu sliekšņa darījuma definīciju, definīciju, kas ir iekļauta Direktīvā 2001/83, kā arī iepriekš minētajā spriedumā lietā *Alpine Investments*, ir jāsecina, ka sliekšņa darījumu aizliegums kā tāds

11 — OV L 311, 67. lpp.

12 — 1995. gada 10. maija spriedums lietā C-384/93 (*Recueil*, I-1141. lpp.).

nav pretrunā prasībai, kas izriet no Direktīvas 2006/123 24. panta 1. punkta, jo sliekšņa darījumi nav pietiekami autonomi komerciāla paziņojuma veids, kas varētu tikt nošķirts no reklāmas, bet ka runa, tieši pretēji, ir tikai par reklāmas īstenošanas kārtību.

paredzētajām vērtībām es uzskatu, ka šāda reklamēšanas kārtība skar galvenokārt grāmatvedības ekspertu neatkarību.

51. Līdz ar to var konstatēt, ka Ētikas kodeksa 12. pantā iekļautais aizliegums grāmatvedības ekspertiem veikt sliekšņa darījumus varētu būt veids, kādā tiek īstenota Direktīvas 2006/123 24. panta 2. punktā paredzētā iespēja kontrolēt komerciālu paziņojumu saturu un sniegšanas kārtību, paredzot profesionālos noteikumus attiecībā uz reglamentētas profesijas neatkarību, cieņu un godprātību, kā arī profesionālo noslēpumu.

54. Neatkarība ir funkcionāls princips, kas skar pašu grāmatvedības ekspertu profesijas būtību. *Mutatis mutandis* piemērojot neatkarības definīciju, ko Tiesa sniegusi savā 2010. gada 9. marta spriedumā lietā Komisija/Vācija¹³, grāmatvedības ekspertu neatkarību var definēt kā jebkādu rīkojumu un jebkādas citas tiesas vai netiesas ārējas ietekmes, kas varētu traucēt tā uzdevumu izpildi, izslēgšanu.

52. Šī pieņēmuma spēkā esamība galu galā ir atkarīga no atbildes, kas sniedzama uz diviem jautājumiem. Pirmkārt, ir jānoskaidro, vai grāmatvedības ekspertu veiktie sliekšņa darījumi rada draudus šīs profesijas neatkarībai, cieņai un godprātībai vai profesionālajam noslēpumam. Apstiprinošas atbildes gadījumā, otrkārt, ir jānoskaidro arī tas, vai grāmatvedības ekspertiem noteiktais sliekšņa darījumu aizliegums ir nediskriminējošs, ir pamatots ar primāru vispārējo interešu apsvērumu un ir samērīgs.

55. Es uzskatu, ka ir skaidrs, ka tieša un personiska saziņa starp, pirmkārt, potenciālo klientu un, otrkārt, grāmatvedības ekspertu, ar kuras palīdzību eksperts piedāvā savus pakalpojumus (kas veido vienu no sliekšņa darījumu raksturojošiem kritērijiem), var nodibināt personiskas attiecības, kurās pastāv ietekmēšanas iespēja. Jāuzsver, ka runa ir par zināmu (vispārzināmu) faktu, ko apliecina pieredze, kas principā nav jāpierāda. Protams, konkrētā gadījumā vienmēr ir jāpierāda, ka tiešai un personiskai saziņai ir bijusi tāda

53. Attiecībā uz sliekšņa darījumiem kā draudu Direktīvas 2006/123 24. panta 2. punktā

13 — C-518/07 (Krājums, I-1885. lpp., 30. punkts).

ietekme uz grāmatvedības ekspertu, ka viņa darbību vairs nevar uzskatīt par neatkarīgu.

56. Es tomēr varu secināt, ka tieša un personiska saziņa starp, pirmkārt, potenciālo klientu un, otrkārt, grāmatvedības ekspertu, ar kuras palīdzību eksperts piedāvā savus pakalpojumus, rada reālu risku, ka grāmatvedības eksperta neatkarība varētu tikt apdraudēta. No šī viedokļa grāmatvedības ekspertiem noteiktais sliekšņa darījumu aizliegums palīdz novērst situācijas, kas varētu radīt šaubas attiecībā uz grāmatvedības ekspertu neatkarību.

57. No iepriekš izklāstītā izriet, ka Ētikas kodeksā iekļauto sliekšņa darījumu aizliegumu var uzskatīt par profesionālu noteikumu, kas aizsargā grāmatvedības ekspertu profesijas neatkarību.

58. Jānoskaidro vien tas, vai grāmatvedības ekspertiem noteiktais sliekšņa darījumu aizliegums atbilst izvirzītajām prasībām, ka tam ir jābūt nediskriminējošam, pamatotam ar primāru vispārējo interešu apsvērumu un samērīgam.

59. Es apzinos, ka sliekšņa darījumu aizliegums kā tāds veido šķērslī pakalpojumu sniegšanas brīvībai. Tā tas var būt arī citu profesionālo noteikumu gadījumā, kuru mērķis ir aizsargāt reglamentēto profesiju

neatkarību, cieņu un godprātību, kā arī profesionālo noslēpumu. Šī iemesla dēļ Direktīvas 2006/123 24. panta 2. punktā ir paredzēts, ka attiecīgajiem profesionālajiem noteikumiem ir jābūt nediskriminējošiem, pamatoti ar primāru vispārējo interešu apsvērumu un samērīgiem. Runa ir par nosacījumiem, kas pastāvīgi ir saistīti ar pamatojumu pamatbrīvību šķēršļiem iekšējā tirgū.

60. Ētikas kodeksā iekļautā sliekšņa darījumu aizlieguma nediskriminējošais raksturs šajā gadījumā netiek apstrīdēts.

61. Attiecībā uz sliekšņa darījumu aizlieguma pamatojumu ar primāru vispārējo interešu apsvērumu problēma rodas, ja ņem vērā Direktīvas 2006/123 16. panta 1. punkta b) apakšpunktu, saskaņā ar kuru dalībvalstis nevar piekļuvei pakalpojumu darbībai vai tās veikšanai tās teritorijā izvirzīt prasības, kas nav pamatotas ar sabiedriskās kārtības, valsts drošības, veselības aizsardzības vai vides aizsardzības apsvērumiem.

62. Sākumā šķiet, ka profesionālos noteikumus, kas veido šķērslī pakalpojumu sniegšanas brīvībai, varētu pamatot tikai ar četriem Direktīvas 2006/123 16. panta 1. punkta b) apakšpunktā minētajiem apsvērumiem. Šāda interpretācija liegtu īstenot Direktīvas 2006/123 24. panta 2. punkta pirmo

teikumu, kurā ir norādīti iemesli, kas pamato tādu rīcības noteikumu kā — šajā gadījumā — sliekšņa darījumu aizlieguma esamību, proti, reglamentētas profesijas neatkarības, cieņas un godprātības, kā arī profesionālā noslēpuma aizsardzību. Nav iespējams prasīt, lai šie paši rīcības noteikumi vienlaikus būtu pamatoti ar citiem apsvērumiem.

63. Tādējādi ir jāsecina, ka reglamentētas profesijas neatkarības, cieņas un godprātības, kā arī profesionālā noslēpuma aizsardzība Direktīvas 2006/123 24. panta 2. punkta nozīmē ir uzskatāma par primāru vispārējo interešu apsvērumu.

64. Direktīvas 2006/123 24. panta 2. punkts ir *lex specialis* salīdzinājumā ar šīs pašas direktīvas 16. panta 1. punkta b) apakšpunktā iekļauto noteikumu, līdz ar to, lai regulētu reglamentēto profesiju sniegto komerciālo paziņojumu saturu un sniegšanas kārtību, ir pieļaujami arī primāri vispārējo interešu apsvērumi, kas neizsmeltoši ir paredzēti pēdējā minētajā tiesību normā un atšķiras no Direktīvas 2006/123 16. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzētajiem attaisnojošajiem iemesliem.

65. Šo secinājumu 53.–57. punktā es jau norādīju, ka sliekšņa darījumu aizliegums varēja tikt pamatots ar iemesliem, kas saistīti ar grāmatvedības ekspertu neatkarības aizsardzību.

66. Attiecībā uz jautājumu par sliekšņa darījumu aizlieguma samērīgumu es uzskatu, ka šāds pasākums nepārsniedz to, kas ir piemērots un vajadzīgs, lai sasniegtu tam izvirzītos likumīgos mērķus.

67. Ņemot vērā “sliekšņa darījuma” jēdzienu, ko esmu sniedzis šajos secinājumos¹⁴, es uzskatu, ka sliekšņa darījumu aizliegums ir piemērots tiesību līdzeklis, lai ierobežotu tiešu un personisku saziņu starp, pirmkārt, potenciālo klientu un, otrkārt, grāmatvedības ekspertu, ar kuras palīdzību eksperts piedāvā savus pakalpojumus, un lai līdz ar to nostiprinātu šādas reglamentētas profesijas neatkarīgu īstenošanu.

68. Tā kā tiesiskais regulējums, kas tiek aplūkots pamata prāvā, ir pietiekami precīzs un tā piemērošanu var kontrolēt, kā arī vadīt ar piemērotu līdzekli, šis tiesiskais regulējums nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs tā izvirzīto likumīgo mērķu īstenošanai. Jāpiebilst, ka komerciāla paziņojuma veidi, ko grāmatvedības ekspertiem joprojām ir atļauts izmantot, un to piemērošanas kārtība, šķiet, ir pietiekami, lai viņi varētu informēt potenciālos klientus par savu darbību atbilstoši Kopienų likumdevēja nodomam, kas ir pausts Direktīvas 2006/123 24. pantā.

14 — Skat. šo secinājumu 45. punktu.

Secinājumi

69. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, piedāvāju Tiesai uz *Conseil d'État* uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Ņemot vērā, ka sliekšņa darījumi ir specifiska viena no komerciālu paziņojumu veidiem, proti, reklāmas, īstenošanas forma, Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra Direktīvas 2006/123/EK par pakalpojumiem iekšējā tirgū 24. panta 1. punkts ir interpretējams tādējādi, ka tas pieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, kāds tiek aplūkots pamata prāvā un saskaņā ar kuru grāmatvedības ekspertiem ir aizliegts veikt jebkādus nelūgtus sliekšņa darījumus, lai savus pakalpojumus piedāvātu trešām personām, ja šis tiesiskais regulējums ir nediskriminējošs, pamatots ar vienu no primāriem vispārējo interešu apsvērumiem, kas kā piemēri ir minēti Direktīvas 2006/123 24. panta 2. punktā, un ir samērīgs.